

บทวิเคราะห์ปัญหาการฟอกเงิน ฟอกเงินในประเทศไทย (THE PROBLEMS' ANALYSIS OF MONEY-LAUNDERING CRIMINAL CASES IN THAILAND)*

นงศิรณารถ กุศลวงษ์*

■ บทนำ

ปัญหาการฟอกเงินในประเทศไทยเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติและความอยู่รอดของชาติ ในปัจจุบันพบว่า รัฐสามารถดำเนินการในมาตรการทางแพ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น การรายงานการทำธุรกรรม การจัดให้ลูกค้าแสดงตน การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า การยับยั้งการทำธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ฯลฯ แต่ทว่ารัฐกลับไม่สามารถดำเนินการในมาตรการทางอาญาต่าง ๆ เกี่ยวกับการฟอกเงินได้ดีเท่าที่ควร

วัตถุประสงค์ของบทความวิชาการฉบับนี้ คือเพื่อนำเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจถึงปัญหาการฟอกเงินในประเทศไทยทั้งสองส่วน อันได้แก่ ปัญหาการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน (Money-laundering Investigation Problems) และปัญหาการพิจารณาความผิดฐานฟอกเงินในชั้นศาล (Money-laundering Hearing Problems)

ในบทความฉบับนี้ ผู้เขียนขอแบ่งการอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้โดยง่ายเป็น 3 ส่วนคือ

* บทความนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์เรื่อง “มาตรการทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานและการค้นหาความจริงในคดีฟอกเงิน” ในหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2558

* น.บ., น.ม. สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

(1) ความหมายของการฟอกเงิน (The Meaning of Money-laundering)

(2) บทกำหนดโทษของการฟอกเงิน (The Penalty Provisions of Money-laundering Law)

(3) บทวิเคราะห์ปัญหาคดีอาญาฟอกเงินในประเทศไทย (The Problems' Analysis of Money-laundering Criminal Cases in Thailand)
อธิบายตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของการฟอกเงิน (The Meaning of Money-laundering)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 บัญญัติถึงผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินว่า

“ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้งการจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

บุคคลที่กระทำหรือร่วมกันกระทำการฟอกเงิน หมายถึง บุคคลทุกคนในวงจรการกระทำผิด ล้วนมีพฤติกรรมร่วมกันนำเงินที่ได้จากการกระทำผิดมาฟอกโดยเจตนา กล่าวคือ รู้ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้มาโดยทุจริต และรู้ถึงวัตถุประสงค์ในการกระทำว่า ทำเพื่อต้องการจะเปลี่ยนสถานะของเงิน หรือทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่นำไปใช้ได้ ในระบบเศรษฐกิจโดยไม่มีผู้ใดล่วงรู้ถึงที่มาอันผิดกฎหมายนั้น¹

การฟอกเงิน คือ การนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการนำเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน มาเก็บ ซุกซ่อน โอน ยักย้ายหรือเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้อื่นสามารถนำเงินนั้นมาใช้ประโยชน์ได้ ในลักษณะของเงินที่ถูกกฎหมาย และการฟอกเงินยังรวมถึง การฟอกเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ในทางทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ได้มาจากการกระทำผิดด้วย ด้วยเหตุนี้ การฟอกเงิน ซึ่งหมายความรวมถึงการฟอกทรัพย์สินและประโยชน์ในทางทรัพย์สิน เป็นกระบวนการที่ผู้กระทำการต้องการเปลี่ยนแปลงสถานะของเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ผิดกฎหมาย ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ใช้ได้โดยถูกกฎหมาย ทำให้ไม่มีผู้ใดทราบได้ว่า เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายนั่นเอง²

การฟอกเงินมีลำดับขั้นตอนดังนี้³

“(1) placement แปลว่า ระดับขั้นเอาไปวางไว้

¹ มาตรา 5 (3) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558.

² จาก ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น. 11), โดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2558, สืบค้น 29 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.amlo.go.th>.

³ จาก ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น. 5). เล่มเดิม.

⁴ จาก กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น.36-37), โดย วีระพงษ์ บุญญานุสาสน์, 2547, กรุงเทพฯ: นิติธรรม. ลิขสิทธิ์ 2547 โดยสำนักพิมพ์นิติธรรม.

กับที่หมายถึง การเก็บเงินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดกฎหมายไว้อย่างปกติในที่ซ่อนเร้น และปลอดภัยที่สุด จะเก็บไว้เองโดยจะเก็บไว้ ที่ใดก็ได้ เงินยังเป็นเงิน เป็นระดับขั้นต้น ในยุค ปัจจุบัน นอกจากจะเก็บไว้กับตัวที่บ้านแล้ว ก็จะใช้วิธีการนำไปฝากไว้กับธนาคารหรือ สถาบันการเงิน และจะยังใช้ซื้อที่อยู่จริงหรือ จะใช้ซื้อยอ ซื้อที่ดินลอยๆ ซื้อคนอื่นถ้าทำได้

(2) layering แปลว่า ระดับชั้นแปรเปลี่ยนเป็น ชั้น โดยจะใช้เงินที่ได้มาจากการทำความผิด ไปซื้อทรัพย์สิน หรือจัดทำสิ่งของที่มีค่า มีราคาแพง มีมูลค่ามาก ๆ เช่น เพชรนิลจินดา ทองคำแท่ง ทองรูปพรรณ ซอรถยนต์ ซ้อหุ้นหรือหลักทรัพย์ ซื้อหรือสร้างอาคารบ้านเรือน ที่ดิน เรือสวน ไร่ นา ไร่ ทรัพย์สินที่จะต้องจดทะเบียนการ ถือกรรมสิทธิ์อาจใช้ซื้อที่อยู่คนอื่นที่ไว้ใจได้ หรืออาจทำเป็นขายให้คนอื่นที่ไว้ใจได้ หรือทำ เป็นโอนยกเป็นมรดกให้คนอื่น อาจเป็นบุตรหลาน หรืออาจนำเงินไปฝากไว้กับคนอื่นที่ไว้ใจได้ อาจเป็นบิดามารดาญาติพี่น้อง บางประเทศอาจ อนุญาตให้ผู้ฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบัน การเงินโดยใช้ชื่อผู้ฝากเป็นชื่อย่อ หรือรหัสก็ได้ ชื่อที่ดิน ชื่ออาคารบ้านเรือนไว้ในต่างประเทศ

(3) integration แปลว่า ระดับชั้นการคละเคล้า ผสมผสานโดยการนำเงินที่ได้จากการกระทำ ความผิด หรือที่ได้มาโดยไม่ชอบก่อนใหญ่ไป ผสมกับเงินส่วนน้อยที่ได้จากรายได้ส่วนอื่นไป ลงทุนประกอบการที่ต้องหลาย ๆ กิจกรรม จัดทะเบียนจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ประกอบการทางเศรษฐกิจชั้นหลายบริษัท เป็นนายหน้ารับจ้างเอง รับซื้อขายฝากที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ ให้เงินกู้ได้ดอกเบี้ย รับเหมา

ก่อสร้าง ซื้อขายหุ้น หรือลงทุนข้ามชาติข้าม ประเทศโดยโอนเข้าหรือโอนออกนอกประเทศ”

ข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินได้กล่าวถึงวิธีการ ที่ผู้กระทำความผิดจะใช้ในการฟอกเงิน ยกตัวอย่างเช่น⁵

“(1) นำเงินไปเก็บออมไว้ในธนาคาร อาทิ ฝากเงินไว้ในบัญชีเงินฝาก

(2) นำเงินไปทำประกันชีวิตแบบการออม ระยะยาว และรอให้สิ้นสุดสัญญาเพื่อจะได้เงินคืน พร้อมผลกำไร หรือหากตนเสียชีวิต เงินดังกล่าว ก็ตกได้แก่บุตรหรือคนในครอบครัวต่อไป

(3) นำไปซื้อหลักทรัพย์ และขายต่อเพื่อผล กำไร หรือเก็บไว้เพื่อรับเงินปันผล

(4) นำเงินไปซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ได้จาก การกระทำความผิดมาในราคาถูกและนำเงิน ไปทำสัญญาประกันวินาศภัยในอสังหาริมทรัพย์ ดังกล่าว ซึ่งเป็นการนำเงินผิดกฎหมายไปประกัน ความปลอดภัยในทรัพย์สินที่ได้ มาโดย ผิดกฎหมาย หรือในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเกิดภัย และความเสียหายตามเงื่อนไขสัญญา ผู้กระทำผิด ก็จะได้รับเงินตามสัญญาประกัน หรือหากไม่เกิด ความเสียหายใด ๆ ผู้กระทำผิดก็สามารถนำ อสังหาริมทรัพย์ไปขายต่อได้ในราคาสูง

(5) นำเงินที่ได้จากการกระทำผิดไปแลกเปลี่ยน เป็นเงินตราต่างประเทศ เพื่อหวังผลกำไรจาก ค่าเงินที่สูงขึ้น และนำมาแลกกลับคืนเป็นเงินที่ ใช้ได้ในราชอาณาจักร

(6) นำเงินที่ได้จากการกระทำผิด โอนไปยัง ตัวแทนของตน ซึ่งอาจเป็นการโอนข้ามประเทศ หรือโอนในประเทศ เพื่อให้ตัวแทนรับเงินและ ดำเนินธุรกิจไปในลักษณะที่เป็น นอมินี ของ

⁵ จาก ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น. 8-10). เล่มเดิม.

ผู้กระทำผิด

(7) นำเงินไปออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์ที่เปิดรับสมาชิกที่เป็นบุคคลภายนอกกลุ่ม เพื่อเป็นการชุกซ่อนเงินและได้รับดอกเบี้ยการออม เป็นการตอบแทน

(8) นำเงินที่ได้จากการกระทำผิดไปปล่อยกู้นอกระบบ เพื่อเป็นการทำให้เงินเปลี่ยนมือและได้ผลกำไรเป็นดอกเบี้ยในอัตราสูงจากผู้กู้

(9) นำเงินไปเปิดธุรกิจบังหน้า โดยเฉพาะธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า โดยอาจเป็นธุรกิจด้านบริการ ซึ่งจะทำให้รัฐไม่สามารถตรวจสอบผลกำไรได้อย่างแท้จริง โดยผู้กระทำผิดสร้างผลประโยชน์ที่เป็นเท็จ ใช้หลักฐานการรับค่าบริการที่เป็นเท็จ และใช้ธุรกิจดังกล่าวเป็นแหล่งฟอกเงิน

(10) นำเงินที่ได้จากการทำความผิดไปชุกซ่อนยังบริษัทที่เปิดไว้ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศหรือท้องที่โพ้นทะเลที่เป็นเขตปลอดภาษี

(11) นำเงินไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันผ่านบริการบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์หรือบัตรเครดิตต่าง ๆ โดยหลีกเลี่ยงการใช้เงินสด แต่อาจพิจารณาจะใช้เงินสดในลักษณะของการชำระหนี้ตามใบแจ้งหนี้ที่ออกตามระบบให้บริการของสถาบันการเงินหรือธุรกิจให้สินเชื่อต่าง ๆ

(12) นำเงินไปซื้อตราสารอนุพันธ์ อาทิ ซื้อสินค้าล่วงหน้า เพื่อหวังผลกำไรในอนาคต

(13) นำเงินไปเก็บไว้ในที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน แล้วทยอยใช้ทีละจำนวนตามความประสงค์ของผู้กระทำผิด”

ตัวอย่างการฟอกเงิน ยกตัวอย่างเช่น⁶

“ตัวอย่างที่หนึ่ง มีจำเลย ก ไม่มีอาชีพสุจริตอื่น ได้เงินจากการขายยาเสพติดมาสองล้านบาท นำเงินหนึ่งล้านบาทไปซื้อรถยนต์ และอีกหนึ่งล้านบาทนำไปให้แก่ภรรยาและบุตร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีพินัย ทั้งการซื้อรถยนต์และนำไปให้แก่ภรรยาและบุตรถือเป็นการฟอกเงิน

ตัวอย่างที่สอง มีจำเลย ข นำเงินที่ได้มาจากการค้าหญิงและเด็ก ไปให้เพื่อนสนิททำธุรกิจเงินกู้ รวมทั้งเปิดบริษัทขึ้นบังหน้า หาทางเอาเงินสกปรกที่ได้มาเข้าสู่ระบบการเงินของบริษัท เพื่อตกตาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เชื่อว่าตนเองได้เงินมาจากการประกอบอาชีพโดยสุจริตทั้งการทำธุรกิจเงินกู้และการตั้งกิจการขึ้นบังหน้าการกระทำดังกล่าวถือเป็นการฟอกเงิน”

2. บทกำหนดโทษของการฟอกเงิน (The Penalty Provisions of Money-laundering Law)

บทกำหนดโทษของการฟอกเงิน มีดังนี้

2.1 บทกำหนดโทษฐานบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 60)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 บัญญัติว่า

“ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2.2 บทกำหนดโทษฐานนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 61)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม

⁶ จาก คู่มือประชาชนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น. 11), โดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2551, กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์. ลิขสิทธิ์ 2551 โดยสำนักพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์.

การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 61 บัญญัติว่า

“นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”

อย่างไรก็ดี บทกำหนดโทษฐานฟอกเงิน ขึ้นอยู่กับสถานภาพของผู้กระทำความผิดด้วย กล่าวคือ เป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 5) เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 7) เป็นผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 8) เป็นผู้สมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 9) หรือเป็นเจ้าของกิจการของรัฐที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้น (มาตรา 10 และ มาตรา 11)

กรณีเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 7)

ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษร้ายแรงกว่าคดีอาญาตามปกติ คือ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ความหมายของการสนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หมายความว่า การสนับสนุน การช่วยเหลือก่อนหรือขณะกระทำความผิด รวมถึงการจัดหาหรือการให้เงิน ทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือ

การกระทำการเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี มิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม มีเหตุผลโทษตามหลักกฎหมายนี้ กล่าวคือ ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเป็นผู้จัดหาหรือให้เงิน ทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดามารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลอาจไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

กรณีเป็นผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 8)

ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษร้ายแรงกว่าคดีอาญาตามปกติ คือ ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

บุคคลที่พยายามทำการฟอกเงิน หมายถึง การฟอกเงินยังไม่ได้กระทำความผิดครบทุกขั้นตอน กล่าวคือ ผู้กระต่ายยังทำการฟอกเงินไม่เสร็จสิ้นหรือยังไม่ครบกระบวนการจนสำเร็จแต่ถูกตรวจพบเสียก่อน โดยผู้พยายามทำการฟอกเงิน ต้องรับโทษหนักเท่ากับผู้ที่กระทำสำเร็จ⁷

กรณีเป็นผู้สมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 9)

บุคคลที่สมคบกันฟอกเงิน ในที่นี้หมายถึง บุคคลมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป ที่ร่วมกันวางแผนในการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งในกรณีนี้ แม้จะยังไม่มีฟอกเงินเกิดขึ้น แต่หากสามารถพิสูจน์ได้ว่า กลุ่มบุคคลที่มีการร่วมกันวางแผนเพื่อกระทำการฟอกเงิน

⁷ จาก ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น. 12). เล่มเดิม.

กลุ่มบุคคลนั้นต้องรับผิดชอบสมทบกันฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยด้วย^๘

ผู้สมทบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้ามีการสมทบกันและได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ผู้สมทบต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

หากผู้สมทบเข้าขัดขวาง ทำให้การลงมือกระทำการฟอกเงินนั้น กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมทบที่เข้าขัดขวางนั้น ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าผู้สมทบกลับใจให้ความจริงแก่การสมทบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ศาลอาจไม่ลงโทษผู้สมทบหรือลงโทษผู้สมทบน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

กรณีเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้น (มาตรา 10 และมาตรา 11)

เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิด ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ กระทำความผิด ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิด

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฯ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิด

ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดร่วมในการกระทำความผิดกับบุคคลไม่ว่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด

แม้ว่าบทบัญญัติกฎหมายอาญาสารบัญญัติของกฎหมายฟอกเงินจะถูกบัญญัติขึ้นโดยมีหลักการที่ดีมาก แต่ทว่าในทางปฏิบัติกลับพบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในประเทศไทย

3. บทวิเคราะห์ปัญหาคดีอาญาฟอกเงินในประเทศไทย (The Problems' Analysis of Money-laundering Criminal Cases in Thailand)

ปัญหาคดีอาญาฟอกเงินในประเทศไทยมาจากปัญหาการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินที่เป็นไปได้อย่างยากลำบาก ส่วนปัญหาที่ตามมาซึ่งเป็นเพียงปัญหาที่ปลายเหตุคือ ปัญหาการ

^๘ จาก แหล่งเดิม.

พิจารณาความผิดฐานฟอกเงินในชั้นศาล

3.1 บทวิเคราะห์ปัญหาการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน (The Problems' Analysis of Money-laundering Investigation)

องค์กรในต่างประเทศเคยให้แง่คิดเรื่องการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินว่า ประเทศไทยมีการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีฟอกเงินมาน้อยเพียงใด สอดคล้องกับความเสี่ยงหรือไม่ มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยมีหลักฐานเพียงพอหรือไม่ ศาลมีการตัดสินอย่างไร เข้าใจความเสี่ยงหรือไม่⁹

คำตอบคือประเทศไทยมีการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีฟอกเงินทางด้านอาญาน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย ไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมความผิดมูลฐานหรือความผิดร้ายแรงประเภทต่าง ๆ ส่วนการนำคดีขึ้นสู่ศาล ศาลเชื่อว่าพยานหลักฐานมีไม่เพียงพอ จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย และศาลตัดสินพิพากษาปล่อยตัวจำเลยไป

ตามทรรศนะของผู้เขียน ปัญหาเรื่องการสอบสวนคดีฟอกเงินมีดังต่อไปนี้

3.1.1 ปัญหาการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีฟอกเงินอันเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในยุคสมัยปัจจุบันนั้น มีทั้งอาชญากรรมธรรมดา (Street Crimes) อย่างเช่นอาชญากรรมท้องถนนทั่วไป เช่น การลักทรัพย์ การปล้นทรัพย์ ฯลฯ หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crimes) ซึ่งถือว่าเป็น

การกระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ¹⁰ และคดีฟอกเงินนี้ก็ถือเป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจคดีหนึ่ง

นอกเหนือไปจากนั้น คดีฟอกเงินถือเป็นคดีที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซับซ้อน พิเศษ และโดดเด่นยิ่งกว่าคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทอื่น ๆ เนื่องจากเป็นคดีที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอาชญากรรมร้ายแรงหรือที่เรียกว่า คดีความผิดมูลฐาน (Predicate offences) ซึ่งแต่ละประเทศก็จะมีจำนวนคดีความผิดมูลฐานในประเทศของตนไม่เท่ากัน แล้วแต่มุมมองและการบัญญัติฐานความผิดในเรื่องความผิดมูลฐานนี้ และคดีฟอกเงินก็ถือเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crimes) ด้วย ซึ่งประเทศไทยไม่มีกฎหมายต้นแบบที่จะดำเนินคดีและรวบรวมพยานหลักฐานจากคดีฟอกเงินซึ่งเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายประเภทนี้ ฉะนั้น จึงเป็นเรื่องยากมากที่จะมีการร้องทุกข์ของผู้เสียหายหรือการกล่าวโทษของบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีฟอกเงิน เพราะยังมีความนิยมที่ยังคงไม่ตระหนักว่า การฟอกเงินเป็นพิษภัยแก่สังคมไทย

อีกทั้งผู้เขียนยังเล็งเห็นว่า คดีฟอกเงินนั้นเป็นคดีอาชญากรรมทางการเงิน (Financial Crimes) เพราะเป็นเรื่องของการกระทำความผิด

⁹ จาก *สรุปการบรรยายเรื่อง การเตรียมความพร้อมรับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย* โดย Mr. David Shannon สำนักงานเลขาธิการ APG (น. 5), โดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2558, สืบค้น 2 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-04-04-48-38/2016-05-22-10-06-42>.

¹⁰ จาก *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ* (น. 14-15), โดย วีระพงษ์ บุญญานุสาสน์, 2549, กรุงเทพฯ: นิติธรรม. ลิขสิทธิ์ 2549 โดยสำนักพิมพ์นิติธรรม.

ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน และการสืบสวนสอบสวน ก็ต้องแกะรอยทางการเงินของผู้ต้องสงสัย และถอดรหัสออกมาว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงในคดีความผิดใด

และข้อควรพิจารณาประการสุดท้าย การดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินยังมีทฤษฎีเบื้องหลังกฎหมายที่ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ ของสังคมไทยอีกด้วย คือทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory) หมายความว่า ผู้กระทำความผิดที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็จะต้องถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้สมคบ มีระวางโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งการพิสูจน์เจตนาของการสมคบนี้ ก็ยังไม่มีผลเป็นที่ปรากฏเชิงประจักษ์ ในสังคมไทย

การไม่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีฟอกเงินอันเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องหาทางออกของปัญหา

ผู้เขียนเห็นว่า ควรพัฒนาหลักกฎหมายในเรื่องการร้องทุกข์กล่าวโทษ ซึ่งตามปกติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็พอจะมีหลักการเดิมอยู่แล้ว คือ ให้ประชาชนทั่วไปแจ้งเบาะแสหรือแจ้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการสายลับ ปปง. และหลักการที่บังคับให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ธนาคารหรือสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ฯลฯ ต้องรายงานธุรกรรมและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเข้ามา ยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หลักการที่สำคัญเหล่านี้เองจะช่วยโยงใยข้อมูลทุกอย่างเข้าสู่หน่วยงานของรัฐ ทำให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ อีกทั้งสามารถวิเคราะห์เส้นทางทางการเงินที่เกี่ยวข้องกันกับการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย รวมถึงวิเคราะห์ผู้กระทำความผิดและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด รวมไปถึงวิเคราะห์การกระทำความผิดฐานฟอกเงินและการกระทำความผิดมูลฐานด้วย

และถึงแม้ว่าในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะมีพนักงานสอบสวนโดยตรง แต่ทว่าก็มีองค์ความรู้และทักษะความเชี่ยวชาญที่จะสามารถติดตามความเคลื่อนไหวทางการเงินของผู้กระทำความผิดคดีฟอกเงินได้ดีกว่าหน่วยงานอื่น ๆ พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเปรียบเสมือนเป็นต้นน้ำในการเริ่มต้นคดีฟอกเงิน เพราะมีความเข้าใจในธรรมชาติลักษณะของคดีฟอกเงินก่อนหน่วยงานอื่น มีองค์ความรู้ และการวินิจฉัยที่จะสามารถชี้ชัดได้ถึงลักษณะการกระทำที่เป็นการฟอกเงิน แต่ทว่าไม่มีอำนาจในการเป็นพนักงานสอบสวน ฉะนั้น บุคลากรในหน่วยงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมีอำนาจเพียงการร้องทุกข์กล่าวโทษไปยังพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ยกตัวอย่างเช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ฯลฯ เพื่อประสานให้มีการสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา และการพิพากษาคดีฟอกเงินต่อไป ตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย

สรุปว่า ต้นน้ำของอำนาจในการร้องทุกข์กล่าวโทษคดีฟอกเงิน อยู่ที่องค์กรของรัฐ ในปัจจุบันคือ สำนักงานป้องกันและปราบปราม

การฟอกเงิน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน พบว่า "สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีฟอกเงิน เพราะอำนาจในการสอบสวนเป็นของพนักงานสอบสวนในคดีอาญาซึ่งมีการสอบสวน หรืออาจเป็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษในคดีบางประเภท แต่ทว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็มีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรการต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เว้นเสียแต่ว่าจะมีการแก้ไขกฎหมายเสียใหม่ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจสอบสวนได้ ซึ่งการสอบสวนตามความหมายที่นักกฎหมายเข้าใจตามปกติคือการสอบสวนในคดีอาญา การสอบสวนในคดีอาญาเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ต้องหา นั้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ว่า การสอบสวน คือ การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลง แต่ทว่าสิ่งที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกระทำนั้นเป็นเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐานโดยใช้มาตรการการสืบสวน ซึ่งก็คือ

การรวบรวมพยานหลักฐาน ในต่างประเทศเรียกว่า Financial Investigation เป็นเรื่องการสืบสวนของพนักงานสืบสวน ถ้ากล่าวแบบสากลคือการสืบสวนคดีอาญา แต่ถ้ากล่าวแบบไทยเรียกว่า การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปสู่มาตรการการยึดอายัดทรัพย์สิน หรือเพื่อนำไปสู่การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ฉะนั้นผู้เขียนจึงสมควรกล่าวหรืออธิบายในประเด็นดังกล่าวนี้เพื่อให้ นักวิชาการและผู้มีวิชาชีพเกี่ยวข้องได้มีความเข้าใจที่ตรงกันในบริบทการทำงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กับองค์กรอื่น ๆ ในปัจจุบัน"

3.1.2 ปัญหาการกำหนดมาตรการในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

มาตรการทางอาญาที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีทั้งสิ้น 5 ประการ และจากการสัมภาษณ์นักสืบสวนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็พบว่า บางมาตรการก็แทบไม่ได้ใช้จริงในทางปฏิบัติ มาตรการทางกฎหมายทั้ง 5 ประการนั้น ได้แก่

- (1) มาตรการคุ้มครองบุคคล
- (2) มาตรการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน ได้แก่ (ก) มาตรการมีหนังสือสอบถาม เรียกบุคคลมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา (ข) มาตรการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่หรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัย
- (3) มาตรการจับผู้กระทำความผิดและบันทึกถ้อยคำเบื้องต้น

" จาก สืบหาท ประยูรรัตน์. (14 ธันวาคม 2559). ที่ปรึกษาประจำสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

(4) มาตรการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน ได้แก่ (ก) มาตรการเข้าถึงบัญชี (ข) มาตรการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์

(5) มาตรการอำพรางตน

ซึ่งมาตรการทางกฎหมายเหล่านี้ แม้จะเป็นมาตรการทางอาญาแต่ก็มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการนำไปสู่การยึดอายัดทรัพย์สินทางแพ่งของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

และมาตรการอาญาที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายอาญาระดับอื่น อีก 2 มาตรการ ที่มีอาจใช้ได้ในคดีฟอกเงินทุกคดีเพราะมีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่

(6) มาตรการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม

(7) มาตรการสะกดรอย

จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบว่า มาตรการสืบสวนสอบสวนที่สากลประเทศเรียกร้องให้ใช้กับคดีฟอกเงิน ได้แก่

(1) การสอบปากคำ การสอบปากคำด้านการเงิน การพัฒนาผู้ให้ข้อมูล

(2) หมายเรียกพยานบุคคล ความช่วยเหลือจากพยานบุคคลทางด้านตัวจำเลย

(3) หมายค้น เอกสารที่ได้จากการค้น

(4) การวิเคราะห์รายงานของธนาคาร

(5) การดักฟังการสื่อสาร การดักฟังทางโทรศัพท์

(6) การเข้าถึงข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์

(7) การปฏิบัติการลับ

(8) การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม

(9) การสอดส่องตรวจตรา ทั้งการสอดส่องตรวจตราวัตถุ และการสอดส่องตรวจตราทางอิเล็กทรอนิกส์ การใช้อุปกรณ์

ตรวจสอบและบันทึกโดยได้รับความยินยอม

(10) การดำเนินการเก็บสิ่งไร้ค่า

(11) วิธีการพิสูจน์รายได้

(12) นิติวิทยาศาสตร์

(13) การใช้อุปกรณ์ในการดักฟัง

(14) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เปิดเผย การรวบรวมพยานหลักฐานที่ถูกปกปิด การรวบรวมพยานหลักฐานที่กึ่งปกปิดกึ่งเปิดเผย การรวบรวมพยานหลักฐานที่เปิดเผย

(15) การวิเคราะห์พยานหลักฐาน

(16) การนำเสนอพยานหลักฐาน

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ประเทศไทยขาดมาตรการในการสืบสวนสอบสวนตามแบบอย่างของมาตรฐานสากลหลายมาตรการ ซึ่งถือว่า ยังเหลื่อมล้ำกับมาตรการที่ต่างประเทศเรียกร้อง

นอกจากนั้น จากการสืบค้นข้อมูลของผู้เขียน พบว่า กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ให้คำแนะนำด้านกฎหมายว่า

- ควรแก้ไขกฎหมายให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่จำเป็นต้องใช้การสืบสวนสะกดรอย และการส่งภายใต้การควบคุมได้¹²

- ต้องมีการร่วมมือกันด้านการสืบสวน และการดำเนินคดี ในกลุ่มหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อเพิ่มจำนวนการดำเนินคดีและการลงโทษในคดีฟอกเงิน

- ประเทศไทยควรมีมาตรการในการตรวจจับหรือเฝ้าระวังการขนเงินตราต่างประเทศ นอกจากเงินบาท เข้าออกประเทศ และการขนส่งตราสารทางการเงินเปลี่ยนมือได้

¹² จาก รายงานผลการประเมินประเทศไทยด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (น. 32), โดย กองทุนการเงินระหว่างประเทศ, 2550, ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

- ควรสนับสนุนให้มีและเพิ่มการร่วมมือกันระหว่างสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ และสำนักงานอัยการสูงสุดตั้งแต่ระยะแรกของคดี

- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ควรปรับปรุงระบบการจัดการคดี และการติดตามพยานหลักฐาน¹³

3.1.3 ปัญหาการกำหนดกฎหมายวิธีสบัญญัติเรื่องการดำเนินคดีฟอกเงิน

ตามความเห็นของผู้เขียน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีการกำหนดกฎหมายวิธีสบัญญัติเรื่องการดำเนินคดีฟอกเงิน ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นเรื่องการให้อำนาจสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปช่วยพนักงานสอบสวนในคดีอาญาได้ หรือประเด็นอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหน่วยงานหนึ่งชื่อว่า Digital Detection Unit อยู่แล้ว ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รวบรวมพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์¹⁴ ซึ่งอยู่ภายใต้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ¹⁵

หรือในกรณีที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีวิสัยทัศน์หรือแนวโน้มที่จะขยายโครงสร้างองค์กรให้อำนาจในการสอบสวนคดีฟอกเงินได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีเหตุผลมาจากคดีฟอกเงินเป็นคดีที่ยุ่งยากและซับซ้อน

ต้องใช้หน่วยงานเฉพาะทางในการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน วิเคราะห์และนำเสนอพยานหลักฐานในคดีอาญา และต้องเชื่อมโยงกับการสอบสวนทางการเงินด้วย จึงจะตรวจจกรการกระทำความผิดร้ายแรงที่เป็นคดีความผิดมูลฐานและคดีฟอกเงินได้ ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจากองค์กรสากลระหว่างประเทศ ก็ต้องย้อนกลับไปหาองค์กรหลักที่ทำหน้าที่คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากนั้น คดีฟอกเงินเป็นคดีอาชญากรรมทางการเงิน จึงเหมาะสมที่จะให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบริหารจัดการคดี ส่วนงานคดีประเภทอื่นก็ให้อำนาจตำรวจ ตำรวจเศรษฐกิจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งมีภาระหน้าที่มากอยู่แล้วปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหารจัดการคดีอาญาตามขอบอำนาจเดิมของกฎหมาย

3.1.4 ปัญหาข้อเท็จจริงในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน

ปัญหาข้อเท็จจริงในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินในทางปฏิบัติมีมากมาย ยกตัวอย่างเช่น

3.1.4.1 ปัญหาการไม่แจ้งข้อหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแก่ผู้ต้องสงสัย

ผลสืบเนื่องมาจากปัญหาการกำหนดกฎหมายวิธีสบัญญัติเรื่องการดำเนินคดีฟอกเงินส่งผลให้พนักงานฝ่ายปกครอง

¹³ จาก รายงานผลการประเมินประเทศไทยด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (น. 33). เล่มเดิม.

¹⁴ จาก สีหนาท ประยูรรัตน์. (14 ธันวาคม 2559). ที่ปรึกษาประจำสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

¹⁵ จาก พงศ์ธร ทองด้วง. (14 ธันวาคม 2559). ผู้อำนวยการส่วนนิติการกองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

พนักงานสอบสวนเช่นตำรวจ ตำรวจเศรษฐกิจ ฯลฯ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ฯลฯ ไม่แจ้งข้อหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแก่ผู้ต้องสงสัย จึงดำเนินการในคดีอาญาเฉพาะคดีอาญาทั่วไป คดีอาญาความผิดมูลฐาน คดีอาญาที่เป็นคดีเศรษฐกิจ หรือคดีอาญาที่เป็นคดีพิเศษ ฯลฯ เท่านั้น

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า¹⁶ “ปัญหาที่พนักงานสอบสวนไม่แจ้งข้อหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแก่ผู้ต้องสงสัยที่หน่วยงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินค้นพบคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายยังไม่ทราบเลยด้วยซ้ำว่า รูปแบบการฟอกเงินที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดในบทบัญญัติกฎหมายอาญาสารบัญญัติเป็นเช่นไร เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ชัดเจนในข้อกฎหมายว่า การตีความหมายของคำว่าฟอกเงินมีการตีความกันความแคบไหนดังไร นั่นเป็นปัญหาที่แท้จริงและเป็นปัญหาค้นพื้นฐาน”

3.1.4.2 ปัญหาการสืบสวนสอบสวนความผิดฐานฟอกเงินควบคู่กับความผิดมูลฐาน

ปัญหาเรื่องพนักงานสอบสวนไม่สอบสวนความผิดฐานฟอกเงินควบคู่กับความผิดมูลฐาน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการไม่มีบทบัญญัติกฎหมายวิธีสบัญญัติเรื่องการดำเนินการทางอาญาในคดีฟอกเงินที่มีความ

ชัดเจนเช่นเดียวกัน ฉะนั้น ประเทศไทยควรมีบทบัญญัติในระดับพระราชบัญญัติที่มีความชัดเจนว่าให้พนักงานสอบสวนสอบสวนความผิดฐานฟอกเงินควบคู่กับการสอบสวนความผิดมูลฐาน

จากการสืบค้น ผู้เขียนพบว่า บทบัญญัติของการสอบสวนความผิดฐานฟอกเงินควบคู่กับความผิดมูลฐาน มิได้มีหลักการปรากฏอยู่ในบทบัญญัติกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติอย่างเด่นชัด หากแต่มีหลักการอยู่ในกฎหมายลำดับรองคือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ซึ่งในความเป็นจริงอาจไม่สามารถใช้บังคับหลักการนี้อย่างได้ผลเท่าใดนัก

รายละเอียดของหลักการดังกล่าวอยู่ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544¹⁷ ข้อ 4 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557¹⁸ ข้อ 3 ซึ่งมีหลักการค่อนข้างดี สรุปใจความสำคัญได้ว่า

(1) กรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยหรือไม่ หาก

¹⁶ จาก แหล่งเดิม.

¹⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118/ตอนพิเศษ 14 ง/หน้า 9/ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544.

¹⁸ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131/ตอนพิเศษ 202 ง/หน้า 1/8 ตุลาคม 2557.

ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้น

(2) ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้น ระบายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้

(3) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน แจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาจะนั้น จะเห็นได้ว่า หลักการดังกล่าวในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ มีข้อดีอย่างมาก เพราะจะทำให้พยานหลักฐานของคดีความผิดมูลฐานและคดีความผิดฐานฟอกเงิน ถูกรวบรวมไปพร้อมกันทีเดียว และเป็น การเริ่มต้นคดีที่หน่วยงานราชการต้องทำไปพร้อม ๆ กัน

3.1.4.3 ปัญหาการประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน

ปัญหาการประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนไม่สอดคล้องกัน ยกตัวอย่างเช่น

(1) เรื่องการเข้าร่วมฟังการสอบสวนและการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีในคดีความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงิน

การเข้าร่วมฟังการสอบสวน เป็นกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย เข้าร่วมฟังการสอบสวนกับ

พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน คำว่าร่วมฟังการสอบสวนหมายความว่า ร่วมฟังการสอบสวนตั้งแต่พนักงานสอบสวนเริ่มดำเนินการสอบสวนจนกว่าทำการสอบสวนเสร็จสิ้น รวมทั้งกรณีการสอบสวนเพิ่มเติมด้วย

ส่วนการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดี เป็นกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย ขอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

การเข้าร่วมฟังการสอบสวนและการซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีนี้ มิได้มีหลักการปรากฏอยู่ในบทบัญญัติกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติอย่างเด่นชัด หากแต่มีหลักการอยู่ในกฎหมายลำดับรองคือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 5 และข้อ 6

บทบัญญัติในเรื่องนี้ เป็นความพยายามของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ประสงค์สร้างกลไกการทำงานด้านคดีอาญาประสานกับองค์กรอื่นที่มีบทบาทหน้าที่ เสมือนเข้าไปมีบทบาทหน้าที่ช่วยดูแลเรื่องการสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงินรวมถึงความผิดมูลฐานตั้งแต่ต้น และเป็นเสมือนพี่เลี้ยงในการร่วมสอบสวน แต่ปัญหาอยู่ตรงที่ว่าในความเป็นจริง บุคคลจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจไม่ได้มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวนจริง ๆ ในความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินในทุก ๆ คดี จึงอาจพลาด

การซักถามข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีต่าง ๆ เนื่องจากพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ตัวอย่างเช่น ตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาคต่าง ๆ หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนก็อาจมิได้มีทักษะความเชี่ยวชาญในการสอบสวนคดีฟอกเงิน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเด็นปัญหาเรื่องการประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนไม่สอดคล้องกันพบว่า¹⁹ “การประสานงานระหว่างองค์กรนั้นจะต้องเข้าใจว่า เป็นเรื่องของการทำงานเพียงแคการรวบรวมพยานหลักฐานในการสอบสวน ฉะนั้น องค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องเริ่มต้นคดีไปพร้อม ๆ กัน ทั้งการทำความผิดมูลฐาน และการทำคดีฟอกเงิน รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน จึงจะทำให้การยึดอายัดทรัพย์สินเกิดสัมฤทธิ์ผล ยกตัวอย่างการเกิดสัมฤทธิ์ผลเช่น เมื่อมีการดำเนินคดีแล้วมีการยึดทรัพย์สินเกิดขึ้นจริงมิใช่ในธนาคารมีตัวเลขขึ้นสิบล้านยี่สิบล้าน แต่วันเวลาที่เข้าตรวจค้นจริง ๆ ไม่เหลืออะไรเลย องค์กรของรัฐจะต้องยึดอายัดทรัพย์สินได้พร้อม ๆ กับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น”

(2) เรื่องการส่งสำเนารายงานการสอบสวนให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัญหาของการส่งสำเนารายงานการสอบสวนให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปรากฏอยู่ในกฎหมายลำดับรองเช่นกัน คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พ.ศ. 2544 ข้อ 7 โดยมีหลักการว่า หากเป็นคดีที่ไม่มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวน แต่เป็นคดีที่ต้องรายงานสำเนางานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน มีหน้าที่ส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้น ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในความเป็นจริงอาจพบปัญหาว่า สภาพการบังคับใช้กฎหมายตรงจุดนี้ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าใดนัก พนักงานสอบสวนมิได้ส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานและคดีความผิดฐานฟอกเงินแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผลให้ศูนย์รวมข้อมูลคือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิอาจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานได้โดยง่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ความเสี่ยง ในอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง ตลอดจนการวิเคราะห์กลไกการนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาล

(3) เรื่องการแจ้งให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ข้อ 9 มีหลักการว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจ

¹⁹ จาก สัทนาท ประยูรรัตน์. (14 ธันวาคม 2559). ที่ปรึกษาประจำสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

หน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวนสอบสวน ในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐาน ฟอกเงินได้ ปัญหาอยู่ที่ว่า ในทางปฏิบัติสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจไม่ได้รับความร่วมมือในการทำการสืบสวนสอบสวนคดี ความผิดมูลฐานหรือคดีฟอกเงินนั้น

นอกจากนั้น การดำเนินการ ในเรื่องนี้ ยังมีกรณีการขอเข้าไปสอบถามหรือ ตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดี หรือเข้าไป ชักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุม หรือเรือนจำอีกด้วย ซึ่งถือเป็นความยากลำบาก อย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานของ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(4) เรื่องการประสานการปฏิบัติ การระหว่างองค์กรไม่สอดคล้องกันอื่นๆ

การปฏิบัติภารกิจเพื่อการสืบสวน และสอบสวนคดีฟอกเงินนี้ มีความเชื่อมโยง กับการปฏิบัติงานขององค์กรหลายองค์กร ในประเทศไทยเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงาน ของรัฐหน่วยงานเอกชน รวมถึงภาคประชาชนด้วย ฉะนั้น จึงต้องมีการบูรณาการความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการ ดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน แต่อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ ที่การประสานการปฏิบัติการระหว่างองค์กรจะ ไม่สอดคล้องกัน

การสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน ในปัจจุบัน ต้องบริหารงานภายใต้ศักยภาพของ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งทั้งสององค์กร ได้ดำเนินงานไปตามศักยภาพของบทบัญญัติ กฎหมายและข้อตกลงที่มีผลผูกพันระหว่าง

องค์กรในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อขับเคลื่อนการบังคับ ใช้กฎหมายให้สมเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อนึ่ง จากการสัมภาษณ์ความเห็น ทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กรมสอบสวน คดีพิเศษ เรื่องอำนาจในการสืบสวนสอบสวน คดีฟอกเงิน พบว่า²⁰

“ปัจจุบันสำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินไม่มีอำนาจในการ สอบสวนคดีอาญาฟอกเงิน ในความเป็นจริง คดีฟอกเงินของประเทศไทยควรมีศูนย์รวม อำนาจในการทำงาน เพื่อการประสานงานของ หน่วยงานต่างๆ ให้ความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งอาจจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนคดีฟอกเงิน หรือรูปแบบอื่นใดที่มีความเหมาะสม กอปรกับ ควรพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการสืบสวนสอบสวน ให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถดำเนินการ จับกุมผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างรูปแบบมาตรการในการสืบสวน สอบสวน อาทิเช่น การดักฟังทางโทรศัพท์ การอำพราง การสะกดรอย การมีเอกสิทธิ์ในการ ออกเอกสารราชการปลอม เป็นต้น แต่อย่างไร ก็ตาม มาตรการในการสืบสวนสอบสวนเหล่านี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งประสงค์ที่จะใช้รูปแบบ มาตรการเหล่านี้ในการสืบสวนสอบสวนก็ กระทำไป แต่ทว่าผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดอาญามูลฐานและการฟอกเงินโดยเจตนา ที่จะได้รับเงินซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทน ฉะนั้นมาตรการที่มีความเด็ดขาดที่สุดก็คือ มาตรการยึดอายัดทรัพย์สินของสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน แต่หากสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีอำนาจ ในการสืบสวนสอบสวนร่วมด้วยก็จะดี เพราะ

²⁰ จาก วีระพัฒน์ อิงพงษ์พันธ์. (31 มกราคม 2560). ผู้บัญชาการสำนักบริหารกลาง กรมสอบสวนคดีพิเศษ. สัมภาษณ์.

การประสานด้านเส้นทางการเงินต้องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลัก หน่วยงานอื่นๆ อาทิเช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่มีกฎหมายที่มีสภาพบังคับใช้เกี่ยวกับการขอให้มีการรายงานธุรกรรมเข้ามาที่หน่วยงาน แต่ทว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีกฎหมายที่สามารถจะใช้บังคับได้ และมีมาตรการต่างๆ ที่สามารถควบคุมสถาบันการเงินธนาคารต่างๆ ได้

อนึ่ง ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่าการโดยหลักกรมสอบสวนคดีพิเศษทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน โดยมีกระบวนการย่อยดังนี้ เมื่อกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับเรื่องมาและคดีเข้าเกณฑ์บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กรมสอบสวนคดีพิเศษจะทำเรื่องสืบสวนก่อน โดยตั้งเลขสืบสวนขึ้นมาเมื่อสืบสวนแล้วพบว่าคดีนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์และขอบข่ายที่กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถทำได้ ก็จะรับเป็นคดีพิเศษ แล้วทำการสอบสวนการสืบสวนในตอนแรกจะไม่ใช่การสอบสวนในภายหลังจึงเป็นการสอบสวนและดำเนินคดีส่งไปยังพนักงานอัยการ แต่หากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีแนวคิดที่สามารถจะมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินเองได้ในอนาคต เห็นว่า ก็จักส่งผลให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ต้องไปกล่าวโทษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการได้ด้วยตนเอง หากเป็นเช่นนั้น อำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะทับซ้อนกันกับ

อำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษก็ไม่อยากที่จะถูกสิทธิรอนอำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน หน่วยงานราชการอื่นๆ ก็คงไม่อยากถูกสิทธิรอนอำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินเช่นเดียวกัน เพราะโดยปกติแล้ว สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ต้องมากกล่าวโทษในหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอำนาจในการสอบสวน เช่น มากกล่าวโทษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองปราบ สถานีตำรวจหรือโรงพักทั่วๆ ไปที่อยู่ในเขตอำนาจ

อย่างไรก็ตาม มิได้มีเพียงการบูรณาการระหว่างองค์กรทั้งสองตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องมีการบูรณาการร่วมกับองค์กรอื่นอีกมากมาย ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ จากผลการดำเนินการแผนงานโครงการ กิจกรรมที่สำคัญตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่าย งบประมาณประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 พบว่า

- งานดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีปัญหาข้อขัดข้องเนื่องจากผู้ต้องหาตามหมายจับบางรายเป็นชาวต่างด้าวทำให้มีความยากต่อการจับกุม แนวทางปรับปรุงแก้ไขคือ ควรประสานไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้เพื่อบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกัน²¹

²¹ จาก ผลการดำเนินการแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สำคัญตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่าย งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 (น. 25), โดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2559, สืบค้น 3 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-22-11-23-55/2016-05-22-11-31-06>

-โครงการสืบสวนปราบปรามเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินหรือผู้กระทำความผิดมูลฐานยาเสพติดตามกฎหมายฟอกเงิน ปัญหาข้อขัดข้อง คือ 1. ขาดพฤติการณ์ทางคดีที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปขยายผล 2. มีข้อจำกัดในการเข้าถึงฐานข้อมูลของหน่วยงานภายนอก เช่น ทะเบียนประวัติอาชญากร ข้อมูลตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น แนวทางปรับปรุงแก้ไขคือ ควรประสานงานไปยังหน่วยงานภายนอกเพื่อขอสิทธิในการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน²²

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทย พบว่า “ประเทศไทยมีปัญหาสำคัญคือ ฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐยังมิอาจมีการแชร์กันได้ จึงควรมีศูนย์กลางข้อมูลสักแห่งในการแชร์ฐานข้อมูล”²³ และ “ฐานข้อมูลออนไลน์อาจเป็นการนำฐานข้อมูลทั้งหมดมาเชื่อมโยงกัน เช่น ฐานข้อมูลรหัสประจำตัวประชาชน สิทธิทะเบียนอาวุธปืน กรรมการบริษัทหรือนิติบุคคล เป็นต้น ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มมีฐานข้อมูลออนไลน์แล้ว ยกตัวอย่างเช่น ฐานข้อมูลสรรพากร ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ฐานข้อมูลทะเบียนพาณิชย์ ฐานข้อมูลทะเบียนยาเสพติดเบื้องต้น ฐานข้อมูลประวัติอาชญากร ฐานข้อมูลขนส่ง ฐานข้อมูลการเดินทางเข้าออก ฐานข้อมูลแรงงานของกระทรวงยุติธรรมที่เป็นฐานข้อมูลกลางออนไลน์ ฐานข้อมูลทางการเงินที่รายงานออนไลน์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 13 และมาตรา

16 เป็นต้น”²⁴

3.1.4.4 ปัญหาการรวบรวมและการวิเคราะห์เชื่อมโยงพยานหลักฐานในชั้นสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน

ประเทศไทยไม่เคยมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในเรื่องการรวบรวมและการวิเคราะห์เชื่อมโยงพยานหลักฐานในชั้นสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนในคดีฟอกเงินมาก่อน จึงต้องอาศัยวิธีการของต่างประเทศมาเทียบเคียงในการตรากฎหมายอาญาวิธีสบัญญัติคดีฟอกเงิน และควรส่งพนักงานสอบสวนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศด้วย

การวิเคราะห์ด้วยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานก่อนนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยประเมินสถานการณ์ได้ว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังได้หรือไม่ และมีน้ำหนักเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เพราะพยานหลักฐานจะส่งผลต่อรูปคดีโดยตรง และควรมีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือในระดับหนึ่งว่าจะสามารถเอาผิดกับผู้ต้องสงสัยได้ เพราะถ้าพยานหลักฐานไม่หนักแน่นเพียงพอ ศาลจะพิพากษายกฟ้องจำเลยในคดีฟอกเงิน แล้วรัฐก็อาจฟ้องจำเลยคดีฟอกเงินซ้ำได้อีกในการกระทำความผิดเดียวกันของจำเลย ตามหลัก Double Jeopardy

3.1.4.5 ปัญหาการนำเสนอพยานหลักฐานในชั้นฟ้องร้องคดีฟอกเงิน

การนำเสนอพยานหลักฐานในชั้นฟ้องร้องคดีฟอกเงินของพนักงานอัยการต่อศาลเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะศาลต้องเห็นพ้องด้วย

²² จาก ผลการดำเนินการแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สำคัญตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่าย งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 (น. 27). เล่มเดิม.

²³ จาก พงศ์ธร ทองด้วง. (14 ธันวาคม 2559). ผู้อำนวยการส่วนนิติการกองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

²⁴ จาก ชลธิชา ดาวเรือง. (14 ธันวาคม 2559). ผู้อำนวยการกองคดี 3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

กับพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการนำเสนอมาก่อน ศาลจึงจะสามารถลงโทษทางอาญาแก่จำเลยในคดีได้ ด้วยเหตุนี้เอง จึงเป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องเร่งสร้างมาตรการแสวงหาพยานหลักฐานและการค้นหาความจริงแนวใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่ศาลเรียกร้องเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน

3.2 บทวิเคราะห์ปัญหาการพิจารณาคดีความผิดฐานฟอกเงินในชั้นศาล (The Problems' Analysis of Money-laundering Hearing)

วิเคราะห์ได้ดังนี้

3.2.1 ปริมาณสถิติคำพิพากษาคดีฟอกเงิน

อธิบายได้ดังนี้

(1) ปริมาณสถิติคำพิพากษาคดีฟอกเงินที่ชั้นสู่ศาลฎีกา มีจำนวนเพียง 23 คดี เท่านั้น นับตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในปีพุทธศักราช 2542 จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2559 ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 17 ปี

(2) ปริมาณสถิติคำพิพากษาคดีฟอกเงินที่ชั้นสู่ศาลฎีกา ส่วนใหญ่มักเป็นการดำเนินคดีทางแพ่ง ยกตัวอย่างเช่น การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (ตามมาตรา 49) ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (ตามมาตรา 51) การดำเนินการทางอาญาตามหมวด 6 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ตามมาตรา 59) เป็นต้น

สอดคล้องกับข้อมูลเรื่องสถานะการดำเนินการกับทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นับตั้งแต่วันที่

27 ตุลาคม 2543 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2554 พบว่า²⁵ “มีจำนวนคดีที่ดำเนินการรวมทั้งสิ้น 701 คดี ตีราคาเป็นมูลค่าทรัพย์สินรวม 4,127,664,518.97 บาท”

แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินคดีทางแพ่งในคดีฟอกเงินของประเทศไทยนั้น ประสบผลสำเร็จมากกว่ากระบวนการดำเนินคดีทางอาญา

(3) ปริมาณสถิติคำพิพากษาคดีฟอกเงินเฉพาะทางอาญาที่ชั้นสู่ศาลฎีกา สามารถแสดงอัตราอธิบายได้ว่า

(3.1) ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาคดีความผิดฐานฟอกเงิน จำนวนเพียง 5 คดี เท่านั้น ซึ่งปริมาณสถิตินี้ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อสังคมไทยว่า กระบวนการทางอาญาดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินทุน บุคคล ระยะเวลา และองค์ประกอบอาชญากรรม ฯลฯ แสดงให้เห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินด้านอาญานั้นยังด้อยประสิทธิภาพ รวมถึงยังมีเคยปรากฏการพิพากษาคดีฟอกเงินในลักษณะเกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมข้ามชาติแต่ประการใด

(3.2) ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาคดีความผิดฐานฟอกเงินแต่เพียงฐานความผิดเดียวแยกเดี่ยว โดยไม่พิพากษาควบคู่กับการกระทำความผิดมูลฐาน เพียง 1 คดี เท่านั้น

(3.3) ศาลฎีกาพิพากษาลงโทษทางอาญาแก่จำเลยฐานฟอกเงิน เพียง 1 คดี คือ คำพิพากษาคดีที่ 9092/2553 และศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษทางอาญาแก่จำเลยฐาน

²⁵ โดย รายงานประจำปี 2554 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น. 44-45), โดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2554, กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. ลิขสิทธิ์ 2554 โดยคณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

พอกเงิน อีก 1 คดี ตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น คดีอาญาหมายเลขดำที่ 1147/2547 หมายเลขแดงที่ 2105/2552 รวมทั้งสิ้น ประเทศไทยเคยลงโทษจำเลยฐานพอกเงินในความเป็นจริง เพียง 2 คดี เท่านั้น

(3.4) ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาคดีความผิดฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 เพียง 12 คดี เท่านั้น

(3.5) ศาลฎีกามักมีการพิจารณาพิพากษาคดีความผิดฐาน โดยไม่มีการพิจารณาพิพากษาคดีความผิดฐานพอกเงิน คู่เคียงกัน ทั้งที่ความผิดฐานพอกเงินต้องติดอยู่กับความผิดหลักเสมอ และผู้กระทำความผิดฐานจกต้องมีการปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเสมอ

3.2.2 แนวบรรทัดฐานคำพิพากษาและเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษา

อธิบายได้ดังนี้

(1) ศาลวางแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาและเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาฐานพอกเงิน ไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกา จำนวนทั้งสิ้น 5 คดี สามารถแสดงอัตราอธิบายได้ดังนี้

(1.1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8223/2554

คดีนี้เป็นคดีของพนักงานบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ศาลชั้นต้นมีการจำคุกจำเลยในความผิดฐานพอกเงินและความผิดฐานโจทก์และจำเลยมิได้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น คดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นคดีอาญาหมายเลขดำที่ 1147/2547 หมายเลขแดงที่ 2105/2552

ศาลวางแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาและเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาฐานพอกเงินว่า เมื่อมีการฟ้องเข้าจึงมีอาจพิพากษาลงโทษจำเลยซ้ำสองได้อีก และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8223/2554 นี้ เป็นคำพิพากษาที่ตัดสินตามหลักกฎหมายเรื่องคำนิยาม (ตามมาตรา 3) ผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน (ตามมาตรา 5) ผู้สมคบกันกระทำความผิดฐานพอกเงิน (ตามมาตรา 9) เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานพอกเงิน (ตามมาตรา 10) และบทกำหนดโทษบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานพอกเงิน (ตามมาตรา 60)

บทสรุปในคดีนี้คือ ศาลชั้นต้นตัดสินลงโทษจำเลยฐานพอกเงิน

(1.2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7290/2554

คดีนี้เป็นคดีที่จำเลยบรรจุนเงินตราต่างประเทศ 12 สกุลเงินใส่กระเป๋าเดินทางแบบล้อลากคิดเป็นเงินไทย 25,602,000 บาท เพื่อเดินทางขึ้นเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศฮ่องกง

ศาลวางแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาและเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาฐานพอกเงินว่า โจทก์ต้องนำสืบให้ได้ความว่าเงินของกลางดังกล่าวเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำที่เป็นความผิดฐานอันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7290/2554 นี้ เป็นคำพิพากษาที่ตัดสินตามหลักกฎหมายเรื่องคำนิยาม (ตามมาตรา 3) ผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน (ตามมาตรา 5) และบทกำหนดโทษ

บุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน
(ตามมาตรา 60)

บทสรุปในคดีนี้คือ ศาลฎีกาได้
ตัดสินลงโทษจำเลยฐานฟอกเงิน เพราะพยาน
หลักฐานไม่เพียงพอ

(1.3) คำพิพากษาศาลฎีกาที่
9092/2553

คดีนี้เป็นการพิพากษาคัดสินการ
รับโอนเงินจากกลุ่มเครือข่ายผู้กระทำความผิด
ในความผิดฐานยาเสพติด เข้าบัญชีเงินฝาก
ออมทรัพย์ของจำเลย โดยศาลคำนึงถึงเหตุผล
จากพยานพดิดเหตุแวดล้อมกรณีและพิรุณ
การกระทำ

ศาลวางแนวบรรทัดฐานคำพิพากษา
และเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญา
ฐานฟอกเงินว่า การลงโทษจำเลยฐานฟอกเงิน
ไม่จำเป็นต้องอาศัยความผิดฐานเป็นเงื่อนไขว่า
จะต้องมีการดำเนินคดีอาญาหรือมีคำพิพากษา
ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานเสียก่อน จึงจะ
ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้
และการพิพากษาคดีอาญาไม่มีบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายใดให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริง
ที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาคดีอื่น ฉะนั้น
จึงนับเป็นก้าวใหม่แห่งการตัดสินคดีฟอกเงิน
ที่ระบุว่าสามารถตัดสินคดีฟอกเงินได้แยกเดี่ยว
จากคดีความผิดฐาน และคำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ 9092/2553 นี้ เป็นคำพิพากษาที่ตัดสิน
ตามหลักกฎหมายเรื่องผู้กระทำความผิดฐาน
ฟอกเงิน (ตามมาตรา 5 (1)) และบทกำหนดโทษ
บุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน
(ตามมาตรา 60)

บทสรุปในคดีนี้คือ ศาลฎีกาตัดสิน
ลงโทษจำเลยฐานฟอกเงิน

(1.4) คำพิพากษาศาลฎีกาที่
2770/2550

คดีนี้ จำเลยมีพฤติกรรมการเก็บเงิน
ที่ได้จากการค้ายาเสพติดไว้ในกล่องในขณะ
ตำรวจจับกุมได้

ศาลวางแนวบรรทัดฐานคำพิพากษา
และเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญา
ฐานฟอกเงินว่า พฤติกรรมการเก็บเงินที่ได้จาก
การค้ายาเสพติดไว้ในกล่องในขณะตำรวจ
จับกุมได้ของจำเลยนั้น มิใช่เป็นการกระทำด้วย
ประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะ
ที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย
การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับ
การกระทำความผิด จึงมิใช่การกระทำความผิด
ฐานฟอกเงิน และศาลให้คำอธิบายต่อไปว่า
การฟอกเงินต้องเป็นการทำให้เงินที่ได้มาโดย
มิชอบด้วยกฎหมาย แปรสภาพเป็นเงินที่ได้มา
โดยเสมือนหนึ่งถูกต้องตามกฎหมาย และ
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2770/2550 นี้ เป็น
คำพิพากษาที่ตัดสินตามหลักกฎหมายเรื่อง
ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน (ตามมาตรา 5
(2))

บทสรุปในคดีนี้คือ ศาลฎีกาได้
ตัดสินลงโทษจำเลยฐานฟอกเงิน

(1.5) คำพิพากษาศาลฎีกาที่
2267/2550

คดีนี้เกี่ยวข้องกับคดีความผิด
ฐานยาเสพติด

ศาลวางแนวบรรทัดฐานคำพิพากษา
และเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญา
ฐานฟอกเงินว่า โจทก์ต้องนำสืบให้เห็น
พฤติการณ์ของจำเลย ความเชื่อมโยงระหว่าง
การค้ายาเสพติดกับเงินรายได้ที่จำเลยนำไป

ซื้อทรัพย์สินของกลาง มิใช่นำสืบแต่เพียงว่า จำเลยไม่ได้ประกอบอาชีพหรือประกอบอาชีพที่มีรายได้น้อย แล้วสันนิษฐานว่า จำเลยไม่มีรายได้เพียงพอที่จะซื้อทรัพย์สินของกลาง ซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย การนำสืบของโจทก์มีความสงสัยตามสมควรในเรื่องการรับโอนหรือการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชักชวนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ศาลจึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2267/2550 นี้ เป็นคำพิพากษาที่ตัดสินตามหลักกฎหมายเรื่องบทกำหนดโทษบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน (ตามมาตรา 60)

บทสรุปในคดีนี้คือ ศาลฎีกาไม่ได้ตัดสินลงโทษจำเลยฐานฟอกเงิน

(2) ศาลฎีกายังไม่เคยวางแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาและยังไม่เคยวางเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาฐานฟอกเงิน ในคำพิพากษาศาลฎีกาของประเทศไทย ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ฟอกเงินนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักร (มาตรา 6)
- ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 7)
- ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 8)
- ผู้สมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 9)
- เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 10 และมาตรา 11)
- บทกำหนดโทษนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 61)

3.2.3 การประเมินผลการดำเนินการด้านคดีอาญาฟอกเงินขององค์กรสากลระหว่างประเทศ

การที่สถิติคำพิพากษาในคดีฟอกเงินมีอยู่ในปริมาณน้อยมาก ทำให้คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force; FATF) ซึ่งถือเป็นองค์กรสากลระหว่างประเทศ อาจทำการประเมินผลการดำเนินการด้านคดีฟอกเงินของประเทศไทยว่าไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศสมาชิกที่มีผลการประเมินไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลจะต้องเข้าสู่กระบวนการติดตามอย่างเข้มข้น (Enhance Follow up) ต้องรายงานความก้าวหน้าในการแก้ไขข้อบกพร่องทุกไตรมาสหรือทุกเดือน และต้องตอบคำถามประชาคมโลกเกี่ยวกับศักยภาพในการดำเนินงานด้านคดีฟอกเงินและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

■ บทสรุป

การฟอกเงินตามบทบัญญัติของกฎหมายเป็นการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชักชวนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือเป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นการได้มา ครอบครอง หรือ

ใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

การฟอกเงินมีบทกำหนดโทษฐานบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน คือต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีบทกำหนดโทษฐานนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน คือต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และในกรณีที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

แม้ว่ากฎหมายจะวางหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางอาญาไว้อย่างเข้มงวด แต่ในทางปฏิบัติพบว่า คดีฟอกเงินเป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย และคดีอาชญากรรมทางการเงิน ฉะนั้น รูปแบบของคดีฟอกเงินจึงยากที่หน่วยงานของรัฐจะติดตามผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีอาญาให้สมเจตนารมณ์ที่กฎหมายอาญาฟอกเงินได้วางไว้

ปัจจุบันพบว่า ปัญหาหลักของคดีอาญาฟอกเงินในประเทศไทยมีสาเหตุหลักที่สำคัญสองส่วน ส่วนแรกคือปัญหาการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน ได้แก่ ปัญหาการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีฟอกเงินอันเป็นคดีอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย ปัญหาการกำหนดมาตรการในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ปัญหาการกำหนดกฎหมายวิธีสบัญญัติเรื่องการดำเนินคดีฟอกเงิน ปัญหาข้อเท็จจริงในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน

ซึ่งแยกย่อยออกเป็นปัญหาการไม่แจ้งข้อหา การกระทำความผิดฐานฟอกเงินแก่ผู้ต้องสงสัย ปัญหาการสืบสวนสอบสวนความผิดฐานฟอกเงิน ควบคู่กับความผิดมูลฐาน ปัญหาการประสานงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน ปัญหาการรวบรวมและการวิเคราะห์เชื่อมโยงพยานหลักฐานในชั้นสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน ปัญหาการนำเสนอพยานหลักฐานในชั้นฟ้องร้องคดีฟอกเงิน

ส่วนที่สองปัญหาการพิจารณาตีความผิดฐานฟอกเงินในชั้นศาล ได้แก่ ปัญหาเรื่องปริมาณสถิติคำพิพากษาคดีฟอกเงินที่มีน้อยมาลง ผลกระทบต่อการวางแผนบรรทัดฐาน คำพิพากษาและเหตุผลที่ปรากฏในคำพิพากษา และการประเมินผลการดำเนินการด้านคดีอาญาฟอกเงินขององค์กรสากลระหว่างประเทศคือ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force; FATF)

■ บรรณานุกรม

- กองทุนการเงินระหว่างประเทศ. (2550). รายงานผลการประเมินประเทศไทยด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ชลธิชา ดาวเรือง. (14 ธันวาคม 2559). ผู้อำนวยการกองคดี 3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.
- พระพัฒน์ อิงพงษ์พันธ์. (31 มกราคม 2560). ผู้บัญชาการสำนักบริหารกลาง กรมสอบสวนคดีพิเศษ. สัมภาษณ์.

พงศ์ธร ทองด้วง. (14 ธันวาคม 2559).
ผู้อำนวยการส่วนนิติการกองกฎหมาย
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. (2547). กระบวนการ
ยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. (2549). อาชญากรรม
ทางเศรษฐกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
นิติธรรม.

สีหนาท ประยูรรัตน์. (14 ธันวาคม 2559).
ที่ปรึกษาประจำสำนักงานป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
(2551). คู่มือประชาชนการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ:
ศรีเมืองการพิมพ์.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
(2554). รายงานประจำปี 2554 สำนักงาน
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุ
เบกษา.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
(2558). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน. สืบค้น 29
กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.amlo.go.th>

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
(2558). สรุปการบรรยายเรื่อง การเตรียม
ความพร้อมรับการประเมินการปฏิบัติตาม
มาตรฐานสากลด้านการป้องกันปราบปราม
การฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุน
ทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดย Mr.David

Shannon สำนักงานเลขาธิการ APG. สืบค้น
2 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-04-04-48-38/2016-05-22-10-06-42>

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
(2559). ผลการดำเนินการแผนงาน โครงการ
กิจกรรมที่สำคัญตามแผนปฏิบัติการ
และแผนการใช้จ่าย งบประมาณประจำ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงาน
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ณ วันที่
30 กันยายน 2559. สืบค้น 3 ธันวาคม 2559,
จาก <http://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-22-11-23-55/2016-05-22-11-31-06>

การปฏิบัติอาชญากรรมผู้ต้องขัง ที่มีคดีในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

The Seizure of Alleged Offenders in Prisons against Human Rights and Freedom Issue

วิจิตร วิชัยสาร*

อิทธิกร ขำเดช**

วีระพัฒน์ กฤตธนาทิพย์**

■ บทนำ

การที่พนักงานสอบสวนในหลายท้องที่ได้กล่าวหาผู้ต้องขังเป็นผู้ต้องหาในอีกคดีหนึ่ง แล้วทำการขออายัดตัวผู้ต้องขังต่อเรือนจำหรือทัณฑสถาน ผู้ต้องขังคนนั้นถูกคุมขังอยู่ แต่เมื่อระยะเวลาได้ล่วงผ่านไปพอสมควรแล้ว พนักงานสอบสวนที่ทำการขออายัดตัวผู้ต้องขังไว้กลับไม่มีการสอบสวนสรุปสำนวน และเสนอสำนวนคดีพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อศาล ทำให้เกิดสภาพคดีที่ถูกอายัดไว้นั้นล่าช้า และอาจจะกระทบต่อประโยชน์ของผู้ต้องขังที่อาจจะได้รับตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2439 โดยเฉพาะประโยชน์ในการได้รับการลดวันต้องโทษและประโยชน์ในการได้รับ สิทธิในการเป็นนักโทษเด็ดขาด หรือสิทธิในการ ได้รับพระราชทานอภัยโทษตามรัฐธรรมนูญ 2540 มาตรา 237 บัญญัติเกี่ยวกับการจับกุมคุมขังบุคคลใดจะต้องมีหมายหรือคำสั่งของศาล ฉะนั้น เมื่อผู้ต้องขังซึ่งอยู่ในความควบคุมของเรือนจำหรือทัณฑสถานใด ได้จำคุกมาครบกำหนดโทษ หรือศาลได้มีคำสั่งหรือหมายให้ปล่อยตัวแล้ว เรือนจำหรือทัณฑสถาน ก็ต้องรีบดำเนินการ

*วิจิตร วิชัยสาร อนุกรรมการด้านการตรวจสอบละเมิดกฎหมายและปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

**อิทธิกร ขำเดช, วีระพัฒน์ กฤตธนาทิพย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ปล่อยตัวผู้นั้นไปทันทีที่ไม่สามารถกักตัวผู้ต้องขังไว้ได้อีก สำหรับรายที่ทางตำรวจได้มีหนังสือขออายัดตัวมาพร้อมกับหมายจับของศาลแล้ว เรือนจำหรือทัณฑสถานจึงจะสามารถส่งตัวผู้ต้องขังดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มารอรับตัวไปดำเนินคดีต่อไปได้ ในการขออายัดตัวผู้ต้องหาและดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอื่นนั้น แนวทางปฏิบัติดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหา หลังจากศาลออกหมายจับแล้ว ให้รับมีหนังสือขออายัดผู้ต้องหาพร้อมกับส่งสำเนาหมายจับไปยังสถานที่คุมขังผู้ต้องหาโดยเร็ว และให้พนักงานสอบสวนรีบสอบสวนดำเนินคดีกับผู้ต้องหาซึ่งถูกคุมขังในคดีอื่นให้แล้วเสร็จสิ้น และมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาอายัดตัว หลังจากส่งสำนวนสอบสวนให้อัยการแล้วให้พนักงานสอบสวนหมั่นติดตามผลของคดีของพนักงานอัยการจนกระทั่งพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาอายัดตัวต่อศาลและเรือนจำได้รับหมายนัดพิจารณาของศาลนั้นแล้วหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาอายัดแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรีบหนังสือถอนอายัดไปยังสถานที่คุมขังผู้ต้องหาที่อายัดไว้โดยเร็วที่สุด เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีอายัดเป็นไปโดยถูกต้อง อันเป็นการไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

1. ขอบกฎหมาย ระเบียบ และข้อสั่งการที่เกี่ยวข้อง

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 39 บัญญัติว่าบุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและ

กำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา 40 บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้

(1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(2) ...

(3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานโน้ตมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(5) ...

(6) ...

(7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลย มีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 47 ภูมิสำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลหรือตาม

คำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายได้แก่เรือนจำหรือทัณฑสถานที่ถูกจำคุกอยู่จนกว่าจะได้รับการปล่อยตัว

1.3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 22 เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้า

(1) เมื่อจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้วจะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

(2) เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทยชำระคดีนั้นที่ศาลอาญา ถ้าหากการสอบสวนได้กระทำลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้นได้ด้วย

มาตรา 130 ให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในทีใดเวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควรโดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

มาตรา 134 เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียกหรือส่งตัวมาหรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดา มารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา

ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหา

ที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้

เมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่าเหตุที่จะออกหมายจับผู้นั้นได้ตามมาตรา 71 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที แต่ถ้าขณะนั้นเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการกรณีเช่นนี้ให้นำมาตรา 87 มาใช้บังคับแก่การพิจารณาออกหมายจับโดยอนุโลม หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหานั้นได้ โดยถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับผู้ต้องหาได้โดยไม่มีหมายจับและมีอำนาจปล่อยชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้

มาตรา 240 เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้วให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดและความผิดนั้นมิใช่อาชญากรรมอย่างสูงไม่เกินสามปีให้พนักงานสอบสวนงดการสอบสวนและบันทึกเหตุที่งดนั้นไว้แล้วให้ส่งบันทึกพร้อมกับสำนวนไปยังพนักงานอัยการ

ถ้าอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าสามปีให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมทั้งความเห็นที่ควรให้งดการสอบสวน

ถ้าพนักงานอัยการสั่งให้งดหรือให้ทำการสอบสวนต่อไปให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามนั้น

(2) ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดให้ใช้บทบัญญัติใน
มาตราต่อไปนี้

มาตรา 141 ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่
เรียกหรือจับตัวยังไม่ได้เมื่อได้ความตามทาง
สอบสวนอย่างใดให้ทำความเห็นว่าควรสั่งฟ้อง
หรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปพร้อมกับสำนวนยังพนักงาน
อัยการ

ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยว่าควรสั่ง
ไม่ฟ้องให้ยุติการสอบสวนโดยสั่งไม่ฟ้องและ
ให้แจ้งคำสั่งนี้ให้พนักงานสอบสวนทราบ

ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าควรสอบสวน
ต่อไปให้สั่งพนักงานสอบสวนปฏิบัติเช่นนั้น

ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าควรสั่งฟ้องก็ให้
จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ได้ตัวผู้ต้องหา
มาถ้าผู้ต้องหาอยู่ต่างประเทศให้พนักงาน
อัยการจัดการเพื่อขอให้ส่งตัวข้ามแดนมา

มาตรา 142 ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและ
ผู้นั้นถูกควบคุมหรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราว
หรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก ให้
พนักงานสอบสวนทำความเห็นตามท้องสำนวน
การสอบสวน ว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่ง
ไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน

ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง
ให้ส่งแต่สำนวนพร้อมด้วยความเห็นไปยัง
พนักงานอัยการ ส่วนตัวผู้ต้องหาให้พนักงาน
สอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราว ถ้า
ผู้ต้องหาถูกขังอยู่ให้ขอเองหรือขอให้พนักงาน
อัยการขอต่อศาลให้ปล่อย

ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้
พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหา
ไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหาถูกขัง
อยู่แล้ว

แต่ถ้าเป็นความผิดที่พนักงานสอบสวน
เปรียบเทียบได้ และผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติ
ตามเปรียบเทียบนั้นแล้ว ให้บันทึกการเปรียบเทียบ
นั้นไว้ แล้วส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วย
สำนวน

1.4 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2475

มาตรา 32 นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็น
ความประพฤติดี มีความอดสาหัส ความก้าวหน้า
ในการศึกษาและการทำงานเกิดผลดี หรือ
ทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับ
ประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

(1) ให้ความสะดวกในเรื่องจำตามข้ออธิบดี
กำหนดไว้ในข้อบังคับ

(2) เลื่อนชั้น

(3) ตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือ
เจ้าพนักงานเรือนจำ

(4) ลาไม่เกินสัปดาห์ในคราวหนึ่ง โดยไม่รวม
เวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมี
ความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวกับกิจธุระสำคัญ
หรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกไปนอก
ราชอาณาจักรสยาม และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข
ที่รัฐมนตรีได้กำหนดไว้ ระยะเวลาที่อนุญาต
ให้ลาครั้งนี้ให้หักออกจากการคำนวณกำหนดโทษ

(5) พักการลงโทษภายใต้บังคับเงื่อนไข
ตามที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ แต่การพักการลงโทษนี้
จะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษ
มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษ
ตามหมายศาลในขณะนั้น หรือไม่น้อยกว่าสิบปี
ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตและระยะเวลา
ที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นให้กำหนด
ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินกว่ากำหนดโทษ
ที่ยังเหลืออยู่